

Ενεργειακές επιδοτήσεις και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Οι κρατικές παρεμβάσεις οικονομικής φύσεως στον τομέα της ενέργειας είναι συνηθισμένο φαινόμενο εδώ και αρκετά χρόνια. Οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν τις επιδοτήσεις για να αυξήσουν την ασφάλεια εφοδιασμού, να μειώσουν την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις εκπομπές αερίων που προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου, να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα, να παρέχουν κοινωνικές παροχές και να προστατεύσουν την απασχόληση.

Υπάρχουν, ωστόσο, ορισμένες διαφωνίες σχετικά με το πόσο αποτελεσματικές υπήρξαν μέχρι σήμερα. Επιπλέον, οι πολιτικές προτεραιότητες και οι τεχνολογικές δυνατότητες αλλάζουν διαρκώς. Συνεπώς, οι επιδοτήσεις που παρέχονται σήμερα πρέπει να αξιολογηθούν, για να διαπιστωθεί εάν αποτυπώνουν τις κοινωνικές ανάγκες στο σύνολό τους. Ο υπολογισμός των επιδοτήσεων που παρέχουν σήμερα τα «παλαιά» κράτη μέλη της ΕΕ (ΕΕ των 15), με έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποτελεί συμβολή σε αυτή την αξιολόγηση.

Τι είναι οι ενεργειακές επιδοτήσεις

Δεν έχει καθοριστεί συγκεκριμένος όρος για τις ενεργειακές επιδοτήσεις ούτε και εναρμονισμένος μηχανισμός αναφορών. Ο ΕΟΠ, για να μπορέσει να παράσχει μία κατά το δυνατόν πληρέστερη εικόνα, εξέτασε ένα ευρύ φάσμα άμεσων και έμμεσων μηχανισμών στήριξης (ΕΟΠ, 2004). Οι επιδοτήσεις εντός προϋπολογισμού είναι μεταφορές που εμφανίζονται στους εθνικούς λογαριασμούς ως κυβερνητικές δαπάνες. Παραδείγματα αποτελούν οι μεταφορές χρημάτων σε παραγωγούς ενέργειας, καταναλωτές και συναφείς φορείς, καθώς και τα χορηγούμενα με τη συμπαράσταση του κράτους δάνεια χαμηλού ή μειωμένου επιτοκίου. Παραδείγματα επιδοτήσεων εκτός προϋπολογισμού είναι οι φορολογικές απαλλαγές και επιστροφές, η προνομιακή πρόσβαση στην αγορά, οι ρυθμιστικοί μηχανισμοί στήριξης και η προνομιακή πρόσβαση στους φυσικούς πόρους.

Πίνακας 1. Υπολογισμός του συνόλου των ενεργειακών επιδοτήσεων το 2001, ΕΕ των 15, δις ευρώ

	Στερεά καύσιμα	Πετρέλαιο και φυσικό αέριο	Πυρηνική ενέργεια	Αναν. Πηγές ενέργειας	Σύνολο
Εντός Προϋπολογισμού	> 6.4	> 0.2	> 1.0	> 0.6	> 8.2
Εκτός Προϋπολογισμού	> 6.6	> 8.5	> 1.2	> 4.7	> 21.0
Σύνολο	> 13.0	> 8.7	> 2.2	> 5.3	> 29.2

Σημείωση: Οι επιδοτήσεις ηλεκτρικής ενέργειας κατανέμονται στα καύσιμα βάσει των εισροών (inputs) παραγωγής. Δεν περιλαμβάνονται τα εξωτερικά έξοδα.

Πηγή: ΕΟΠ.

Υπολογισμός των ενεργειακών επιδοτήσεων στην ΕΕ των 15

Για τον υπολογισμό χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από πολλές πηγές και με κριτήριο τη διαθεσιμότητά τους το πεδίο μελέτης περιορίστηκε στην ΕΕ των 15 κρατών μελών.

Οι συνολικές επιδοτήσεις (εκτός των εξωτερικών εξόδων) υπολογίζονται ότι ανέρχονται περίπου σε 29 δις ευρώ ετησίως (πίνακας 1). Ενώ το μεγαλύτερο μέρος των επιδοτήσεων διατέθηκε στα στερεά καύσιμα, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έλαβαν σημαντικά μεγαλύτερη στήριξη ανά μονάδα παραγόμενης ενέργειας από άλλα καύσιμα. Οι κυβερνήσεις φαίνεται, επομένως, να αναγνωρίζουν ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι ένας πολύ λιγότερο ανεπτυγμένος κλάδος που χρειάζεται περισσότερη στήριξη από τεχνολογικής πλευράς αλλά και στην αγορά, για να μπορέσει να έχει πλήρη εμπορική ανάπτυξη.

Στερεά καύσιμα. Σημαντικές επιδοτήσεις εντός προϋπολογισμού εξακολουθούν να παρέχονται στις βιομηχανίες άνθρακα στη Γερμανία (άνω των 4 δις ευρώ) και στην Ισπανία (άνω του 1 δις ευρώ). Η στήριξη εκτός προϋπολογισμού είναι ιδιαίτερος υψηλή στη Γερμανία (περίπου 3,5 δις ευρώ).

Πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Η στήριξη του πετρελαίου είναι μικρή. Το φυσικό αέριο λαμβάνει σημαντική στήριξη, κυρίως εκτός προϋπολογισμού, στις Κάτω Χώρες (0,9-2,4 δις ευρώ), στο ΗΒ (περίπου 1,4 δις ευρώ) και στην Ιταλία (περίπου 0,9 δις ευρώ).

Πυρηνική ενέργεια. Η στήριξη εντός προϋπολογισμού της πυρηνικής ενέργειας προέρχεται από επιχορηγήσεις στην έρευνα και ανάπτυξη που διαθέτουν τα κράτη μέλη (κυρίως η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιταλία) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Στα αριθμητικά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται τα έξοδα ασφαλιστικής κάλυψης πλήρους ευθύνης.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έχει πλέον παγιωθεί και στα 15 κράτη μέλη της ΕΕ. Κάθε κράτος μέλος παρέχει έναν συνδυασμό στήριξης τιμών με τιμολόγια τροφοδότησης (feed-in tariffs), υποχρεωτική αγορά ενέργειας ή προκήρυξη διαγωνισμών, καθώς και με ποικίλες επιδοτήσεις κεφαλαίου και φορολογικούς μηχανισμούς (πίνακας 2). Το 2001, η Γερμανία και η Ιταλία παρείχαν την υψηλότερη στήριξη συνολικά, αξίας άνω του 1 δις ευρώ, κυρίως με τιμολόγια τροφοδότησης.

Ηλεκτρισμός. Οι Κάτω Χώρες (άνω του 1,5 δις ευρώ), το ΗΒ (περίπου 1,5 δις ευρώ) και η Γερμανία (περίπου 1,8 δις ευρώ) παρείχαν σημαντική εκτός προϋπολογισμού στήριξη στην κατανάλωση ηλεκτρισμού.

Επιδοτήσεις και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Η σημερινή κατάσταση χαρακτηρίζεται από απελευθέρωση και ιδιωτικοποίηση της ενεργειακής αγοράς, με συνέπεια οι τιμές ενέργειας να είναι χαμηλότερες από αυτές που θα ήταν σε διαφορετική περίπτωση, να υπάρχει μεγαλύτερη διακύμανση τιμών και αυξημένος εμπορικός κίνδυνος σε σχέση με τις επενδύσεις σε νέες εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας. Οι αρμόδιοι φορείς ενεργειακού σχεδιασμού έχουν ήδη αρχίσει να εκφράζουν τις ανησυχίες τους για τις περιορισμένες επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα σε νέες εγκαταστάσεις, καθώς προβλέπεται αύξηση της ζήτησης ενέργειας στα επόμενα 30 χρόνια. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στον οριστικό παροπλισμό παλαιών εργοστασίων που λειτουργούν με ορυκτά καύσιμα με σκοπό την εξασφάλιση του εφοδιασμού θα καταστήσει ακόμη δυσκολότερη τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου, και που είναι απαραίτητη σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου, εξασφαλίζοντας παροχή ενέργειας και περιορισμό της διακύμανσης τιμών. Τα οφέλη αυτά αποτυπώνονται σε πολιτικούς στόχους, όπως οι ενδεικτικοί στόχοι της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το 2010. Οι στόχοι αυτοί δεν μπορούν, εντούτοις, να επιτευχθούν με τα σημερινά επίπεδα πολιτικής και οικονομικής στήριξης.

Αναφορές:

ΕΟΠ (2004): *Energy subsidies in the European Union, a brief overview.* EEA Technical report No 1/2004.
 Stenzel, T., Foxon, T. and Gross, R. (2003): *Review of renewable energy development in Europe and the US.* A report for the DTI Renewables Innovation Review October 2003, ICCEPT.

Πίνακας 2. Πολιτική στήριξης των τεχνολογιών για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην ΕΕ των 15

Χώρα	Επιδοτήσεις κεφαλαίου	Τιμολόγια τροφοδότησης	Πιστοποιητικά/Υποχρεώσεις	Διαγωνισμοί	Φορολογικοί μηχανισμοί
Αυστρία	X	X	H		X
Βέλγιο	X	X	X		X
Δανία	H	X			X
Φινλανδία	X				X
Γαλλία	X	X		X	X
Γερμανία	X	X			X
Ελλάδα	X	X			X
Ιρλανδία	X			X	X
Ιταλία	X	H	X		X
Λουξεμβούργο	X	X			
Κάτω Χώρες	X	X	X		X
Πορτογαλία	X	X			X
Ισπανία	X	X			X
Σουηδία	X		X		X
ΗΒ	X		X	H	X

Σημείωση: X = υφιστάμενος μηχανισμός, H = ιστορική πολιτική, διαφορετική σήμερα.

Πηγή: Προσαρμογή από Stenzel, Foxon and Gross (2003).

Οι σύντομες ενημερώσεις του ΕΟΠ είναι συνοπτικές, ευανάγνωστες εισαγωγές στα τρέχοντα περιβαλλοντικά θέματα και βασίζονται στις πιο πρόσφατες πληροφορίες. Οι σύντομες ενημερώσεις διατίθενται στην ιστοσελίδα του ΕΟΠ: www.eea.eu.int

